

Παράνομη υλοτομία στα ελληνικά δάση – μετριασμός και καταπολέμηση. Η περίπτωση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτ. Μακεδονίας

Ε. Αλεξίου, Δασολόγος *MSc*

Τμήμα Δασοπροστασίας & Αγροτικής Ασφάλειας Υ.Π.ΕΝ.

Σ. Κολλάρου, Δασοπόνος *MSc*

Τμήμα Δασοπροστασίας & Αγροτικής Ασφάλειας Υ.Π.ΕΝ.

Ε. Γκουντούφας, Δασολόγος

Προϊστάμενος Τμήματος Δασοπροστασίας & Αγροτικής Ασφάλειας Υ.Π.ΕΝ.

Δ. Βακάλης, Δασολόγος *PhD*

Προϊστάμενος Δ/σης Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος Υ.Π.ΕΝ.

Περίληψη

Στην εργασία αυτή αναλύονται χωρικά και χρονικά τα δεδομένα που αφορούν σε παράνομες υλοτομίες και διακίνηση δασικών προϊόντων κατά την περίοδο 2012-2015. Τα εν λόγω στοιχεία αναφέρονται στους ελέγχους υπαίθρου, στις μηνύσεις, στο είδος και την ποσότητα των κατασχεθέντων προϊόντων, καθώς και στο περιεχόμενο καταγγελιών προερχόμενων από πολίτες. Τα ευρήματα της παρούσας εργασίας αφορούν σε δασικές περιοχές της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας και προκύπτουν από τη στατιστική επεξεργασία πρωτογενών δεδομένων που συλλέχθηκαν από τις δασικές υπηρεσίες της περιοχής μελέτης. Η σπουδαιότητα των αποτελεσμάτων αυτής της εργασίας έγκειται στο ότι τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την επεξεργασία πρωτογενών δεδομένων καταδεικνύουν τη σχέση μεταξύ της χρηματοδότησης δράσεων πρόληψης και αποτροπής φαινομένων παράνομης υλοτομίας και διακίνησης δασικών προϊόντων και της αποτελεσματικότητας υλοποίησης αυτών. Επιπλέον, τα παραπάνω συμπεράσματα δύναται να εφαρμοστούν πρακτικά, ενισχύοντας το λειτουργικό ρόλο των περιφερειακών δασικών υπηρεσιών, καθώς εντοπίζονται οι περιοχές αρμοδιότητάς τους όπου το φαινόμενο είναι πιο έντονο και καθίσταται αποτελεσματικότερη η συνεργασία τους με τις υπόλοιπες εμπλεκόμενες υπηρεσίες, τόσο σε επιχειρησιακό επίπεδο όσο και σε επίπεδο τακτικής. Εν κατακλείδι, η διαρκής συλλογή και επεξεργασία σχετικών δεδομένων μπορεί να συμβάλλει στη χάραξη στοχευμένων, αποτελεσματικών πολιτικών προστασίας των ελληνικών δασών από την επιτελική αρχή σχεδιασμού της δασικής πολιτικής με το χαμηλότερο δυνατό οικονομικό κόστος.

Λέξεις κλειδιά: παράνομη υλοτομία, διακίνηση δασικών προϊόντων, δράσεις πρόληψης, χρηματοδότηση

Εισαγωγή

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Υ.Π.ΕΝ.) έχει ως αποστολή τη διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό της χώρας και την προώθηση της ανάπτυξης στους τομείς της ενέργειας και των ορυκτών πρώτων υλών, σύμφωνα με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Για την επίτευξη της αποστολής του, το Υπουργείο, έχοντας επιτελικό και συντονιστικό ρόλο, σχεδιάζει και προωθεί, εκτός των άλλων, τη χάραξη εθνικής δασικής πολιτικής στο πλαίσιο των πολλαπλών λειτουργιών των δασικών οικοσυστημάτων (άρθρο 1 του Π.Δ. 100/2014, Α'167, όπως ισχύει).

Η Δασική Υπηρεσία είναι ο κύριος φορέας σχεδιασμού, εισήγησης και άσκησης της δασικής πολιτικής, της διαχείρισης, ανάπτυξης και προστασίας των δημοσίων δασών και

δασικών εκτάσεων αλλά και ο υπεύθυνος φορέας δασοτεχνικής και δασοπολιτικής εποπτείας και επιτήρησης των μη δημοσίων δασών και του εν γένει δασικού περιβάλλοντος (Υπ. Γεωργίας 2000). Η Κεντρική Δασική Υπηρεσία, διοικητικά εκφράζεται με τη Γενική Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος, η οποία υπάγεται στη Γενική Γραμματεία του Υ.Π.Ε.Ν. (άρθρο 12 του Π.Δ. 100/2014, Α'167, όπως ισχύει). Σε αποκεντρωμένο επίπεδο, η αρμοδιότητα της άσκησης και υλοποίησης της δασικής πολιτικής, ανήκει στις Δασικές Υπηρεσίες των επτά (7) Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας, σε επιταγή του νόμου 3852/10 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης»).

Με το Π.Δ. 100/2014 (Α' 167) «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής», ορίστηκε ότι η Γενική Δ/ση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος υπάγεται στηντέως Γενική Γραμματεία του Υ.Π.Ε.Κ.Α. και οι στρατηγικοί σκοποί της είναι ιδίως:

α) Ο προγραμματισμός δράσεων και η διασφάλιση χρηματοδοτικών μέσων για την εφαρμογή της δασικής πολιτικής,

β) Η προστασία των δασικών οικοσυστημάτων και της δημόσιας περιουσίας από κάθε κίνδυνο και απειλή,

γ) Η προστασία του Αγροτικού Περιβάλλοντος και της δημόσιας αγροτικής περιουσίας,

δ) Η προστασία της δασικής βιοποικιλότητας των ειδών, των οικοσυστημάτων και του τοπίου,

ε) Η αειφορική διαχείριση των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας,

στ) Η λήψη μέτρων για τη διαχείριση της άγριας πανίδας και την άσκηση της πολιτικής σε θέματα θήρας,

ζ) Ο συντονισμός και η παροχή οδηγιών για την υλοποίηση έργων και εργασιών υποδομής για την ανάπτυξη, την προστασία και τη αειφορική διαχείριση των δασών,

η) Η υλοποίηση πολιτικών για την αναδάσωση καμένων και την αποκατάσταση υποβαθμισμένων δασικών οικοσυστημάτων,

θ) Η λήψη των κατάλληλων μέτρων για την προσαρμογή των δασικών οικοσυστημάτων στην κλιματική αλλαγή και το μετριασμό των επιπτώσεων αυτής,

ι) Η εξασφάλιση της άρτιας εκτέλεσης και εφαρμογής των κατευθύνσεων και οδηγιών και γενικότερα της δασικής πολιτικής που σχεδιάζεται από την Κεντρική Υπηρεσία, αλλά και της εφαρμογής των τοπικών προγραμμάτων και μελετών και της άρτιας εκτέλεσης των δασοτεχνικών έργων από τις Δασικές Υπηρεσίες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

Οι στόχοι αυτής της σύγχρονης δασικής πολιτικής είναι η προστασία και η ανάπτυξη των δασών, η μεγιστοποίηση των διαφόρων λειτουργιών του δάσους και η διεύρυνση της έννοιας «αειφορική διαχείριση» ώστε να περιλάβει και τις άλλες πέραν της ξυλοπαραγωγής προσφορές και λειτουργίες των δασών και κυρίως να αναδειχτεί ο αδιαμφισβήτητος κοινωνικός και οικονομικός ρόλος των δασών. Εξάλλου, κύρια στοιχεία των θέσεων της εκάστοτε δασικής πολιτικής ήταν και παραμένουν α) ότι το δάσος είναι κοινωνικοοικονομικός πόρος δασικών προϊόντων, β) ότι το δάσος πρέπει να συμβάλλει στην αναδιανομή του εισοδήματος και την περιφερειακή ανάπτυξη, και γ) ότι το δάσος πρέπει να εξασφαλίζει την διατήρηση και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος (Υπ. Γεωργίας 1986).

Σε αποκεντρωμένο επίπεδο, η αρμοδιότητα της άσκησης και υλοποίησης της δασικής πολιτικής, μεταφέρθηκε στις επτά (7) Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας, σε επιταγή του νόμου 3852/10 (Πρόγραμμα «Καλλικράτης»). Αποτέλεσμα αυτής της υπαγωγής ήταν η έκδοση σχετικών Προεδρικών Διαταγμάτων. Ο Γενικός Γραμματέας της κάθε Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι ο εκπρόσωπος της Κυβέρνησης και υπεύθυνος για την άσκηση της κυβερνητικής πολιτικής στη χωρική έκταση της, σύμφωνα με το άρθρο 101 του Συντάγματος, επομένως και για την υλοποίηση της δασικής πολιτικής. Έτσι συστάθηκε σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση μία (1) Γενική Διεύθυνση Δασών και Αγροτικών

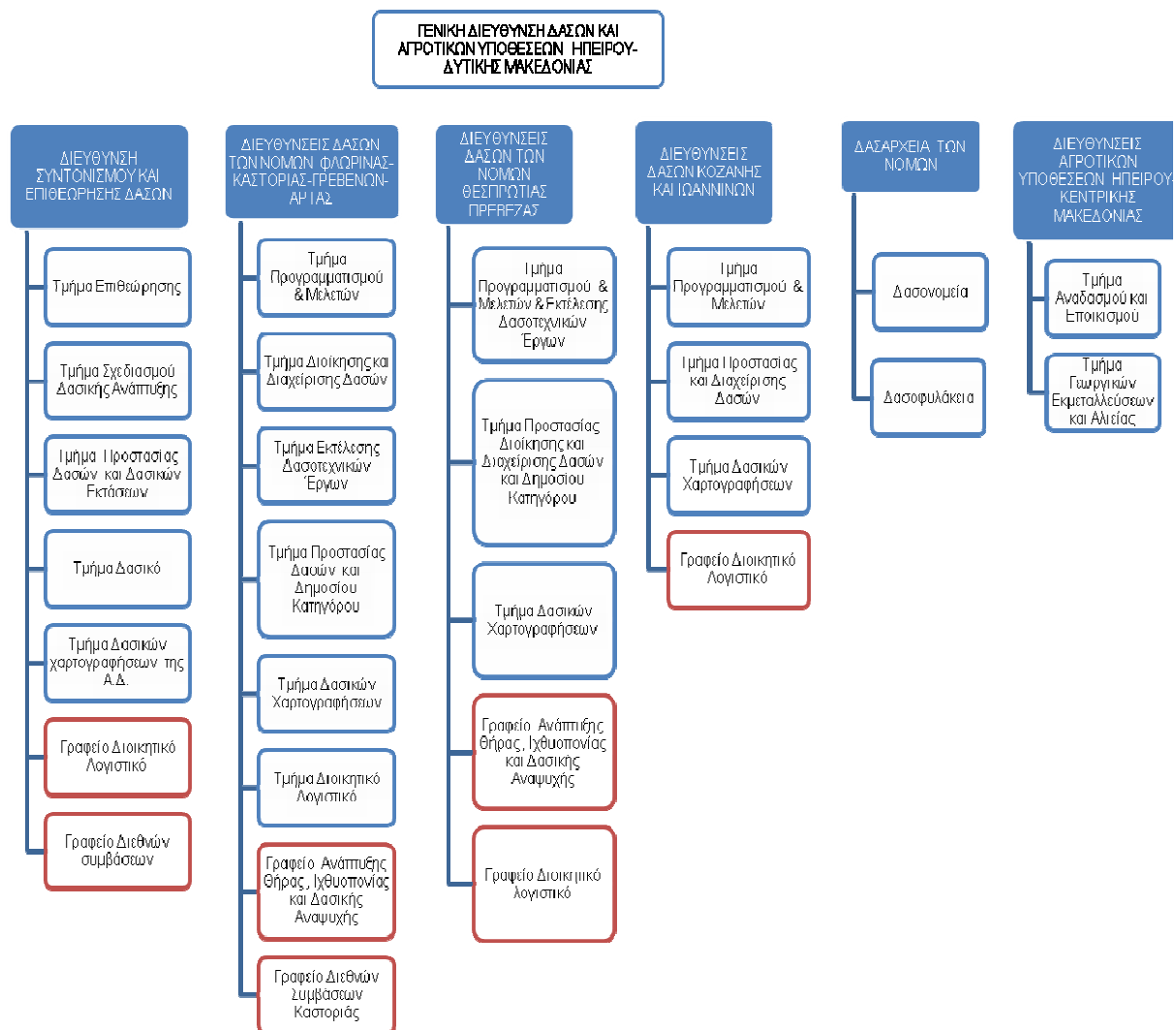
Υποθέσεων, η οποία διαρθρώνεται ως ακολούθως (σε ότι αφορά τις Δασικές υπηρεσίες, σύμφωνα και με τις διατάξεις του Π.Δ. 1213/81, Α' 300, όπως ισχύει) :

- Διεύθυνση Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών, με χωρική αρμοδιότητα σε όλη την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, επομένως σύνολο υπηρεσιών επτά (7),
- Διευθύνσεις Αναδασώσεων, με χωρική αρμοδιότητα στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις Αττικής και Μακεδονίας – Θράκης, επομένως σύνολο υπηρεσιών τρεις (3),
- Διευθύνσεις Δασών άνευ Δασαρχείων, με χωρική αρμοδιότητα συγκεκριμένους νομούς (περιφερειακές ενότητες), επομένως σύνολο υπηρεσιών είκοσι τρεις (23),
- Διευθύνσεις Δασών μετά Δασαρχείων, με χωρική αρμοδιότητα τους υπόλοιπους νομούς (περιφερειακές ενότητες), επομένως σύνολο υπηρεσιών τριάντα μία (31),
- Δασαρχεία (επιπέδου Διεύθυνσης), με χωρική αρμοδιότητα αυτή των Επαρχείων, επομένως σύνολο υπηρεσιών ογδόντα (80).
- Δασονομεία (επιπέδου γραφείων) και Δασοφυλάκεια, ως περαιτέρω αποκεντρωμένες μονάδες, με βάση τα ιδιαίτερα διαχειριστικά και ξυλοπαραγωγικά χαρακτηριστικά των δασικών οικοσυστημάτων, την προσβασιμότητά τους (λόγω του ορεινού ανάγλυφου ή της νησιώτικης φυσιογνωμίας) και λοιπά κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της Κεντρικής Υπηρεσίας, ως επιτελικής αρχής σχεδιασμού της δασικής πολιτικής, σε ό, τι αφορά τον έλεγχο και την πάταξη των λαθροϋλοτομιών και της διακίνησης παράνομα υλοτομημένης ξυλείας και με γνώμονα την καλύτερη δυνατή ανταπόκριση των Δασικών Υπηρεσιών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων στο σύνολο των καθηκόντων τους, σχεδιάζεται και υλοποιείται αδιαλείπτως από το 2012 μέχρι και σήμερα ετήσιο Ειδικό Πρόγραμμα Πρόληψης Λαθροϋλοτομιών το οποίο και χρηματοδοτείται από πιστώσεις του Ειδικού Φορέα Δασών του Πράσινου Ταμείου. Το εναρκτήριο έτος συμπίπτει με την έξαρση της οικονομικής κρίσης και τη συνεχώς αυξανόμενη ανάγκη εξεύρεσης φτηνής καύσιμης ύλης. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η λαθροϋλοτομία και η παράνομη μεταφορά πρέπει η τακτική παρουσία και ο αιφνιδιαστικός έλεγχος από πλευράς δασικής υπηρεσίας σε κρίσιμα σημεία τέλεσης αυτών και διακίνησης των παράνομων προϊόντων να είναι συνεχής και αδιάλειπτος. Για το λόγο αυτό, το εν λόγω πρόγραμμα συνίσταται σε περιπολίες κατά τις απογευματινές ώρες αλλά και τα Σαββατοκύριακα, όπου παρατηρείται και ο μεγαλύτερος αριθμός ανομιμάτων, και στη συνεχή λειτουργία των δασικών υπηρεσιών μέχρι τις 22:00 μ.μ. για το συντονισμό του έργου των επεμβάσεων αλλά και την κινητοποίηση άλλων αρχών όποτε και όπου χρειάζεται. Όσον αφορά την Γενική Δ/ση Ανάπτυξης & Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος, οι υπάλληλοι της στελεχώνουν του Συντονιστικό Κέντρο Δασοπροστασίας (1591) καθ' όλο το έτος. Αρμοδιότητά τους αποτελεί η λήψη και καταγραφή καταγγελιών από πολίτες και η διαβίβαση αυτών που κρίνονται ως άξιες διερεύνησης και ελέγχου στις εκάστοτε αρμόδιες υπηρεσίες.

Από το σύνολο των 13.195.740 ha του ελληνικού χώρου, ο δασικός και μη χώρος που προστατεύεται από τις Δασικές Υπηρεσίες (περιλαμβανομένου δηλαδή και του γειτονικού γεωργικού αλλά και περιαστικού χώρου) ξεπερνά τα 9.000.000 ha, ήτοι σε ποσοστό 68% και άνω του όλου ελληνικού χώρου. Σήμερα, και μετά την ενσωμάτωση της Ελληνικής Αγροφυλακής στις Δασικές Υπηρεσίες, το ποσοστό ευθύνης-αστυνόμευσης του Ελλαδικού χώρου ξεπερνά το 95%.

Για την παρούσα εργασία έχει επιλεγεί ως περιοχή έρευνας η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας, γιατί εμφανίζει όλα τα χαρακτηριστικά μιας τυπικά ορεινής περιοχής της χώρας μας, με έντονο τοπογραφικό ανάγλυφο και που συνορεύει με όμορες χώρες. Τα σύνορα αποτελούν άτυπα σημεία εισόδου και εξόδου παράνομα υλοτομημένης ξυλείας. Οι Δασικές της Υπηρεσίες της περιοχής αναφοράς έχουν τη δομή που φαίνεται στο Σχήμα 1. Μια πυκνή δομή με σαφείς ιεραρχημένες αρμοδιότητες.

Σχήμα 1. Δομή των Δασικών Υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτ. Μακεδονίας
Figure 1. Structure of Forest Service of the Decentralized Administration of Epirus and Western Macedonia

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να γίνει η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης (αριθμός ελέγχων υπαίθρου, αριθμός μηνύσεων, είδος και ποσότητα κατασχεθέντων προϊόντων, περιεχόμενο καταγγελιών) σε τοπικό επίπεδο. Στη συνέχεια, η μελέτη επικεντρώνεται στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των λαμβανόμενων μέτρων μετριασμού του φαινομένου και καταπολέμησης των παράνομων υλοτομιών.

Μεθοδολογία

Για την επίτευξη των σκοπών της εργασίας χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από τις δασικές υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας που αφορούν σε:

1. αριθμό ελέγχων υπαίθρου
2. αριθμό μηνύσεων για παράνομη υλοτομία – μεταφορά δασικών προϊόντων
3. κατασχεθέντα δασικά προϊόντα (καυσόξυλα, στρογγύλη, βιομηχανική)

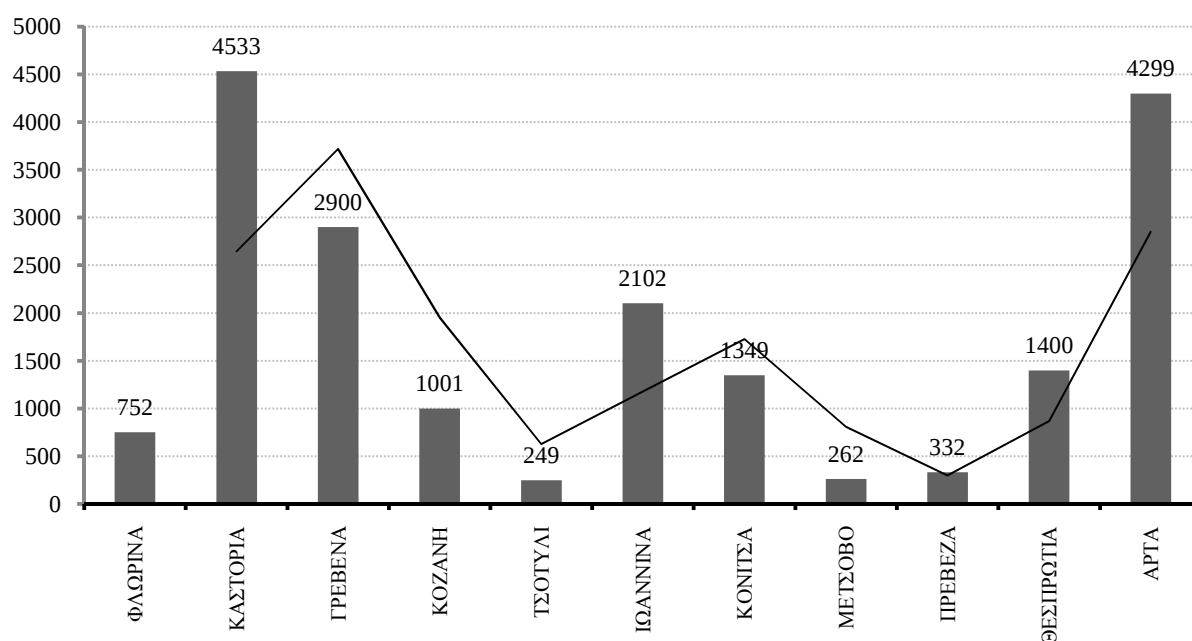
και το περιεχόμενο καταγγελιών πολιτών όπως αυτές καταγράφηκαν στο Συντονιστικό Κέντρο Δασοπροστασίας (1591).

Η επεξεργασία των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με την χρήση υπολογιστικών φύλλων excel.

Αποτελέσματα

Η επεξεργασία των πρωτογενών δεδομένων στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, όπως αυτά συλλέχθηκαν από το Τμήμα Δασοπροστασίας & Αγροτικής Ασφάλειας της Δ/σης Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος του Υ.Π.ΕΝ., οδηγεί σε μια σειρά από αποτελέσματα ικανά να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση του αποτελεσματικού σχεδιασμού της δασικής πολιτικής.

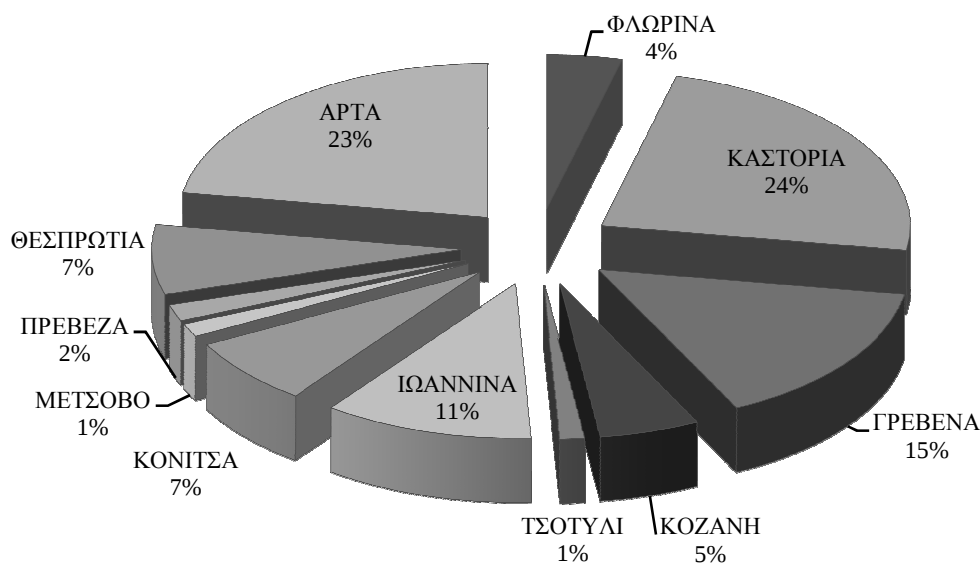
Σε πρώτη φάση παρατίθεται ο αριθμός των ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν από τις δασικές υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτ. Μακεδονίας για το χρονικό διάστημα αναφοράς. Με μία πρώτη ανάγνωση του παρακάτω γραφήματος αντιλαμβάνεται κανείς ότι το πρόγραμμα πρόληψης λαθροϋλοτομιών έβγαλε τους δασικούς υπαλλήλους στα βουνά μας και τους ώθησε να κυνηγήσουν τη λαθροϋλοτομία.

Σχήμα 2. Αριθμός ελέγχων υπαίθρου που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 2012-2015 ανά νομό.

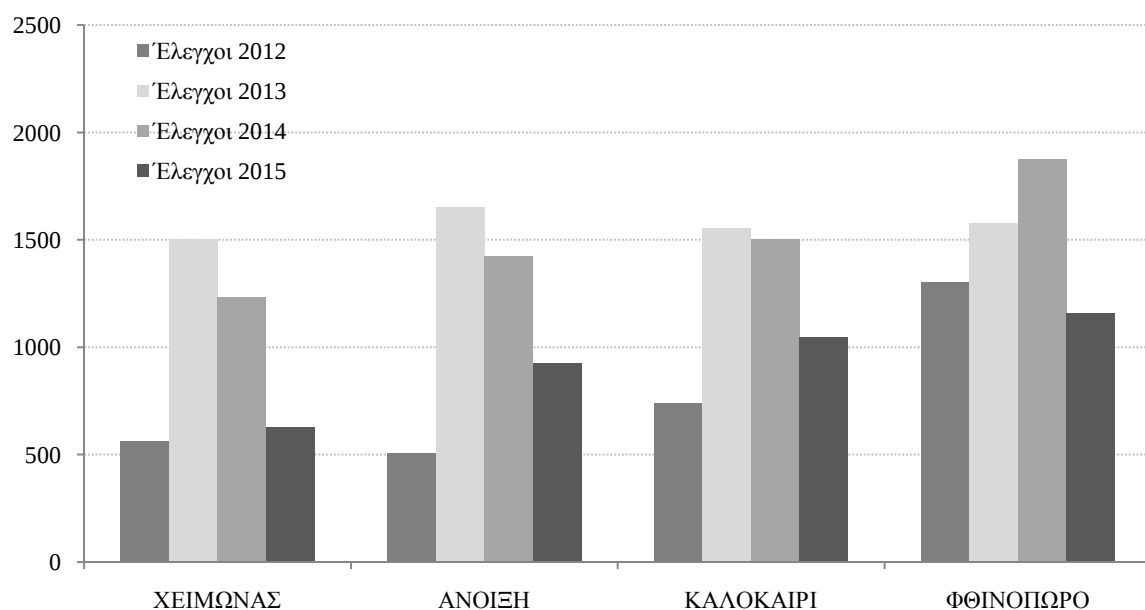
Figure 2. Number of rural audits during the period 2012-2015 per prefecture.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι έλεγχοι επί τοις εκατό ώστε να αποδοθεί ευκρινώς σε ποιες περιοχές πραγματοποιήθηκαν οι περισσότεροι από αυτούς. Αυτό μας δίνει μια εικόνα για τις περιοχές εκείνες οι οποίες είτε ανταποκρίθηκαν με μεγαλύτερο ζήλο στα καθήκοντά τους είτε αντιλήφθηκαν κι αντιμετώπισαν πολύ περισσότερα περιστατικά.

Σχήμα 3. Αριθμός ελέγχων υπαίθρου (% επί του συνόλου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης) που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 2012-2015 ανά νομό.

Figure 3. Regional distribution of number of rural audits during the period 2012-2015 (% of Regional Administration).

Σχήμα 4. Εποχική κατανομή ελέγχων υπαίθρου για την περίοδο 2012-2015.

Figure 4. Seasonal distribution of rural audits during the period 2012-2015.

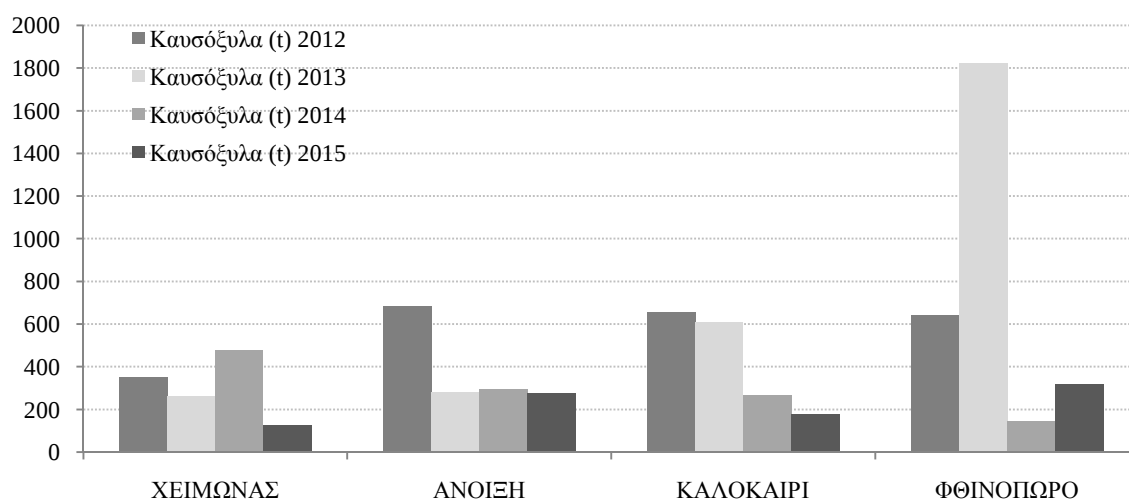
Η εποχική κατανομή των ελέγχων, όπως φαίνεται στο Σχήμα 4, έρχεται να δώσει δύο πολύ σημαντικά ευρήματα. Καταρχάς, γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι το Φθινόπωρο είναι η εποχή που εντείνονται οι έλεγχοι. Αυτό βέβαια δεν είναι τυχαίο αλλά αποτελεί επακόλουθο της προετοιμασίας για τον επερχόμενο χειμώνα καθώς, όπως προαναφέρθηκε η ανάγκη για φθηνή καύσιμη ύλη είναι αυτή που κυρίως ωθεί στη λαθροϋλοτόμηση. Δεύτερη διαπίστωση

αποτελεί το γεγονός ότι οι διενεργούμενοι έλεγχοι είναι αισθητά λιγότεροι το 2015 κι αυτό αποδεικνύει την αποτελεσματικότητα της συνεχούς και αδιάλειπτης παρουσίας των δασικών υπαλλήλων στα δάση της περιοχής αρμοδιότητάς τους. Ο Πίνακας 1 αποδεικνύει ότι η παράνομη υλοτομία αφορά κατεξοχήν στα καυσόξυλα.

ΕΤΗ 2012-2015		ΚΩΝΟΦΟΡΑ	ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Κατασχεθέντα δασικά προϊόντα	Καυσόξυλα (τόνοι)	204,96	7080,16	7285,12
	Στρογγύλη ξυλεία (κ.μ.)	604,54	275,49	880,03
	Βιομηχανική ξυλεία (χ.κ.μ.)	401,27	30,00	431,27

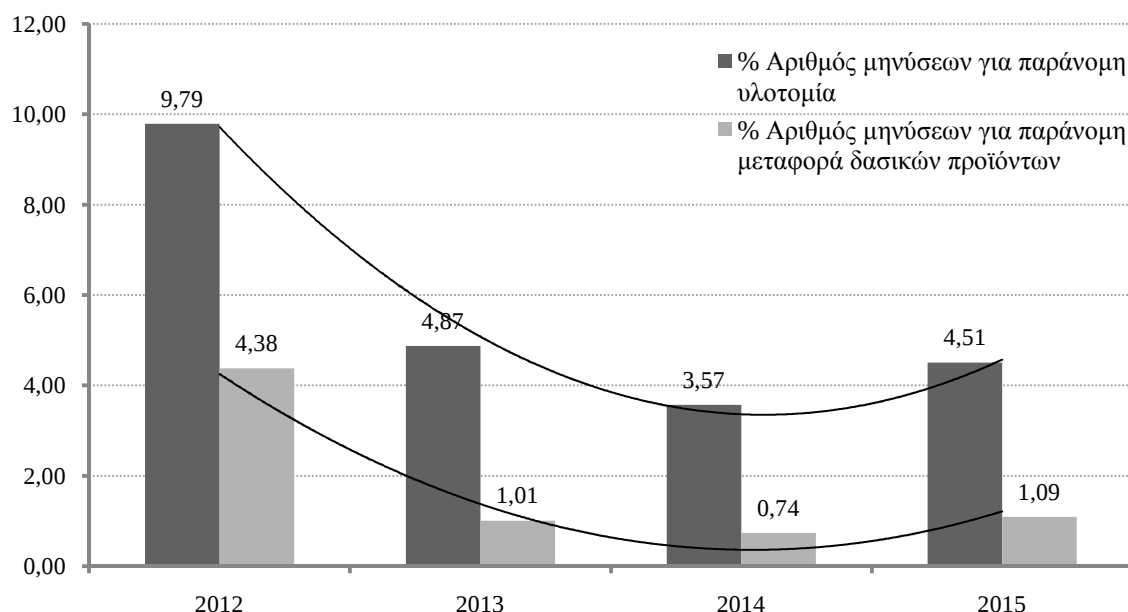
Πίνακας 1. Κατασχεθέντα δασικά προϊόντα για την περίοδο 2012-2015
Table1. Confiscated forest products for the period 2012-2015

Ακολουθεί διάγραμμα στο οποίο διαφαίνεται ότι το Φθινόπωρο του 2013, περίοδος έξαρσης της οικονομικής κρίσης στη Χώρα, η ποσότητα καυσοξύλων που κατασχέθηκαν ήταν κατά πολύ μεγαλύτερη από οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή κατά την προς μελέτη τετραετία. Επιπλέον, φαίνεται ξεκάθαρα για άλλη μια φορά ότι, ενώ η οικονομική κρίση τείνει να παγιωθεί με πολλαπλές κοινωνικοπολιτικές προεκτάσεις, το 2015 η ποσότητα ξυλείας που κατασχέθηκε είναι η μικρότερη όλων των ετών ενισχύοντας την πεποίθηση ότι τα προγράμματα πρόληψης λαθρουλοτομιών είναι αποτελεσματικά.

Σχήμα 5. Εποχική κατανομή κατασχεθέντων καυσοξύλων για την περίοδο 2012-2015.
Figure 5. Seasonal distribution of confiscated fuel wood during the period 2012-2015.

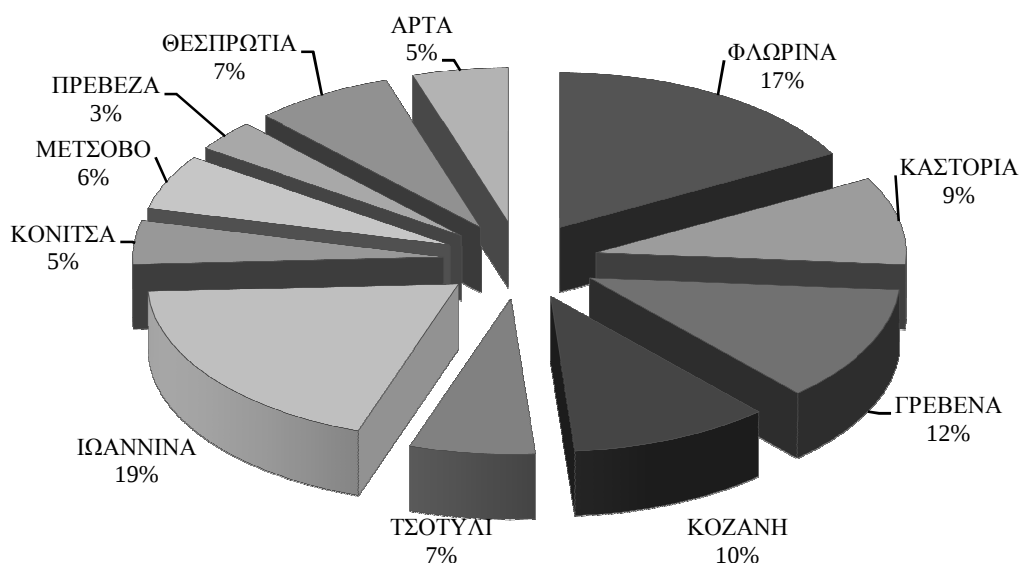
Κατά την διάρκεια των ελέγχων υπαίθρου και όταν εντοπιζόταν παράνομη δραστηριότητα, είτε αυτή ήταν παράνομη υλοτόμηση είτε παράνομη μεταφορά δασικών προϊόντων, οι αρμόδιοι δασικοί υπάλληλοι, ως οι μοναδικοί μη ένστολοι δημόσιοι υπάλληλοι οι οποίοι έχουν ειδικά ανακριτικά καθήκοντα, σύμφωνα με το άρθρο 34 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, υπέβαλαν μηνύσεις προασπίζοντας τα συμφέροντα του ελληνικού δημοσίου, καθορίζοντας πρόστιμα βάσει της κείμενης Δασικής Νομοθεσίας, κατάσχοντας οχήματα και εργαλεία.

Σχήμα 6. Αριθμός μηνύσεων (% επί του συνόλου) για την περίοδο 2012-2015
Figure 6. Number of lawsuits (% of total) for the period 2012-2015

Το Σχήμα 6 αποτυπώνει ξεκάθαρα ότι οι μηνύσεις που αφορούν στην παράνομη υλοτομία είναι πολύ περισσότερες από εκείνες που αφορούν στην παράνομη μεταφορά. Η τάση που καταγράφεται είναι μειωτική ενισχύοντας την άποψη ότι οι μηνύσεις και οι αυστηρότερες ποινές σε σχέση με το παρελθόν δρουν αποτρεπτικά στους παραβάτες. Η αυστηροποίηση των ποινών επιτεύχθηκε με το νόμο 4138/2013 (Φ.Ε.Κ. 72/τεύχος Α'/19-3-2013) όπου τροποποιήθηκαν τα άρθρα 268 και 271 του Ν.Δ. 86/1969 (Δασικός Κώδικας) περί «Παράνομης υλοτομίας και μεταφοράς δασικών προϊόντων – Παράνομη κλαδονομή – Παράβαση Αστυνομικών Διατάξεων». Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι αυστηρότερα τιμωρούνται οι παραβάτες στους οποίους καταλογίζεται ζημία σε δάσος ή δασική έκταση που υπερβαίνει τα 300 ευρώ, καθώς και οι παραβάτες των δασικών αστυνομικών διατάξεων (άρθρα 381 και 382 του Ποινικού Κώδικα). Εκτός της ποινικής δίωξης των παραβάσεων λαθρουλοτομίας και παράνομης μεταφοράς, επιβάλλεται επί πλέον και Διοικητικό Πρόστιμο για τα κατασχθέντα προϊόντα, ίση με το πενταπλάσιο της αξίας της προβλεπόμενης από τον πίνακα διατίμησης δασικών προϊόντων για την αντίστοιχη κατηγορία. Τέλος, κατάσχονται όλα τα μέσα υλοτομίας και μεταφοράς, καθώς και το δίπλωμα οδήγησης, οι πινακίδες και η άδεια κυκλοφορίας του οχήματος του μεταφορέα.

Το ακόλουθο σχήμα επιδεικνύει τις περιοχές της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτ. Μακεδονίας στις οποίες επιδόθηκαν οι περισσότερες μηνύσεις. Αντιλαμβανόμαστε ότι οι περιοχές των Ιωαννίνων, της Φλώρινας, των Γρεβενών και της Κοζάνης αντιμετώπισαν τα περισσότερα κρούσματα.

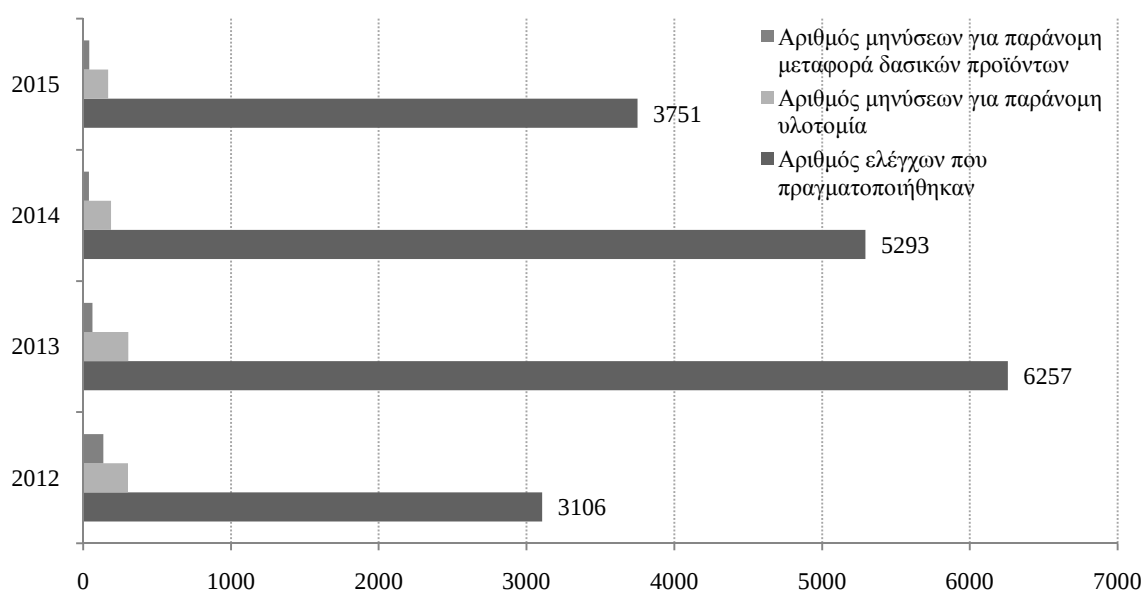
Σχήμα 7. Αριθμός μηνύσεων (% επί του συνόλου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης) που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 2012-2015 ανά νομό.

Figure 7. Regional distribution of number of lawsuits during the period 2012-2015 (% of Regional Administration).

Σε μία προσπάθεια επαλήθευσης αυτών των αποτελεσμάτων προχωρήσαμε στην επεξεργασία των καταγγελιών που υποβλήθηκαν στο Συντονιστικό Κέντρο Δασοπροστασίας (1591). Ανασύρθηκαν λοιπόν από το αρχείο όλες εκείνες οι καταγγελίες που αφορούν στην περιοχή έρευνας, διαχωρίστηκαν ανά περιοχή αρμοδιότητας των δασικών υπηρεσιών της περιοχής, κατεγράφησαν και καταμετρήθηκαν. Το αποτέλεσμα έρχεται σε άμεση σχέση με το ως άνω γράφημα.

Συγκρίνοντας τα Σχήματα 3 και 7 διεξάγουμε το συμπέρασμα ότι ο αριθμός των διενεργούμενων ελέγχων από τις δασικές υπηρεσίες μιας περιοχής δε συνδέεται απαραίτητα με τον αριθμό των υποβληθέντων μηνύσεων.

Σε επίπεδο όμως Αποκεντρωμένης Διοίκησης, συμβαίνει το αντίθετο. Το Σχήμα 8 αποδεικνύει με σαφήνεια την αποτελεσματικότητα της παρουσίας των δασικών υπαλλήλων στην ύπαιθρο καταστρώντας σαφές προς όλες τις κατευθύνσεις ότι η παραβατική συμπεριφορά δεν είναι ανεχτή και διασφαλίζοντας την αποτροπή τέτοιων φαινομένων.

Σχήμα 8. Αριθμός ελέγχων υπαίθρου και μηνύσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο 2012-2015.

Figure8. Number of rural audits and lawsuits during the period of 2012-2015.

Συμπεράσματα - Συζήτηση

Τα φαινόμενα παράνομης υλοτομίας και διακίνησης δασικών προϊόντων έχουν αναδειχθεί σε πρόβλημα υψίστης σημασίας για τα ελληνικά δάση. Το αποτέλεσμα είναι εκτός των άλλων, πολύτιμα δένδρα να μετατρέπονται σε καυσόξυλα, ενώ σοβαρές επιπτώσεις ήδη έχουμε και θα έχουμε ακόμα εντονότερα και στο περιβάλλον, όπως διάβρωση του εδάφους, μείωση της βιοποικιλότητας, αρνητική συμβολή στην αλλαγή του κλίματος, πιθανή είσοδο στα δάση της χώρας και διασπορά παθογόνων ή άλλων επιβλαβών οργανισμών αλλά και σημαντικές απώλειες εσόδων για το Δημόσιο. Δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι τα δάση περιέχουν περίπου το 50% του συνόλου του άνθρακα που είναι αποθηκευμένο στα χερσαία οικοσυστήματα και αλληλεπιδρούν έντονα με το κλίμα, αφού δρουν ως αποθήκη CO₂ κατά την αύξησή τους και ως πηγή CO₂ στην ατμόσφαιρα όταν καταστρέφονται από φυσικά ή ανθρωπογενή αίτια (FAO 2005). Για να μετριασθούν ή να εκλείψουν τέτοια φαινόμενα, την ευθύνη φέρουν κυρίως οι υπηρετούντες δασικοί υπάλληλοι για την περιοχή ευθύνης τους. Με την λήψη αποτρεπτικών, προληπτικών και προκατασταλτικών μέτρων μέσα από την χρηματοδότηση προγραμμάτων από την Πολιτεία και τροποποιήσεις της νομοθεσίας επιδιώκεται η δημιουργία των προϋποθέσεων εκείνων που θα αποτρέψουν το φαινόμενο των λαθροϋλοτομιών. Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι στις αρμοδιότητες των δασικών υπαλλήλων που διενεργούν ελέγχους υπάγονται πλέον κι αυτές που πηγάζουν από τις Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις με αριθ. 134627/5835/23.12.2015 (Β' 2872) και 135279/159/12.01.2016 (Β' 83) που αφορούν την εφαρμογή του Κανονισμού Ξυλείας [Καν.(ΕΕ) αριθ.995/2010] και FLEGT [Καν.(ΕΚ) αριθ. 2173/2005] αντίστοιχα.

Τα ετήσια προγράμματα πρόληψης λαθροϋλοτομιών που σχεδιάζονται από την Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης & Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος & Ενέργειας και υλοποιούνται από τις Περιφερειακές Δασικές Υπηρεσίες αποτελούν ένα εργαλείο μετριασμού του φαινομένου της παράνομης υλοτομίας και διακίνησης δασικών προϊόντων και γι' αυτό αξιολογούνται ως επιτυχημένα και η συνέχιση

της χρηματοδότησής τους ως απολύτως απαραίτητη. Επιπλέον, η καθημερινή λειτουργία του Συντονιστικού Κέντρου Δασοπροστασίας (1591) καθ' όλη την διάρκεια του έτους αναδεικνύεται ως το πλέον έμπιστο μέσο για τον πολίτη να υποβάλει τις καταγγελίες του, επώνυμα ή ανώνυμα διασφαλίζοντας την άμεση διερεύνησή τους και την τιμωρία των τυχόν παραβατών.

Επιδίωξη είναι η συνεχής ενημέρωση του δασικού προσωπικού με σεμινάρια, συνέδρια κλπ., σε θέματα αντιμετώπισης των δασικών προβλημάτων και η κατάλληλη πληροφόρηση του κοινωνικού συνόλου για το ρόλο της δασοπονίας στην κοινωνική και οικονομική ζωή των κατοίκων της περιοχής.

Πηγή

Δ/ση Προστασίας Δασών & Αγροπεριβάλλοντος-Υ.Π.ΕΝ.

Βιβλιογραφία

- Υπουργείο Γεωργίας, Γενική Γραμματεία Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος 2000. Κριτήρια και δείκτες αειφορικής Διαχείρισης των Δασών της Ελλάδας.
- FAO [Food and Agriculture Organization of the United Nations]. 2005. Global Forest Resource Assesment 2005: Progress Toward Sustainable Forest Management. FAO Forestry Paper 147.FAO, Rome.
- Υπουργείο Γεωργίας, Ίδρυμα Δασικών Ερευνών Θεσσαλονίκης 1986. Μελέτη στρατηγικής για την ανάπτυξη της ελληνικής δασοπονίας και ξυλοπονίας (1986-2010).

Illegal logging in Greek forests - mitigation and control The case of the Regional Administration of Epirus - West Macedonia

E. Alexiou, Forester *MSc*

Department of Forest Protection and Rural Security

S. Kollarou, Forester *MSc*

Department of Forest Protection and Rural Security

E. Gountoufas, Forester

Head of Department of Forest Protection and Rural Security

D. Vakalis, Forester *PhD*

Director of Directorate for the Protection of Forests and the Rural Environment

Ministry of Environment and Energy

Abstract

The illegal logging and trafficking of forest products in Regional Administration of Epirus - West Macedonia rises a large concernment. In this paper, it is analyzed spatially and temporally the data collected during the period of 2012-2015. This data refers to the number of rural audits, number of lawsuits, type and quantity of seized products and the content of complaints coming from citizens. The findings of this study are related to forest areas of the Regional Administration of Epirus and Western Macedonia and derive from the statistical analysis of primary data collected from of the study area forest services. The significance of

the results of this paper lies on the fact that the conclusions arising from the processing of raw data show the relationship between funding for purposes of prevention and preventing events of illegal logging and trafficking of forest products as well as the efficiency of their implementation. Moreover, the above findings can be practically applied, enhancing the operational role of the regional forest services, identify their areas of competence where the phenomenon is more pronounced and how to cooperate effectively with other services involved, at operational and tactical level. In conclusion, the continuous collection and processing of relevant data can contribute to making targeted, effective policies for the protection of Greek forests by executive public forest services at the lowest economic cost.

Key words: illegal logging, trafficking in forest products, preventive actions, funding